

مقایسه ویژگی‌های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آمفتامین

اعظم عرب^۱، منوچهر ازخوش^۲، *علی فرهودیان^۳، بهروز دولتشاهی^۴، مرجان فرضی^۵

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی‌های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آمفتامین انجام شده است.

روش بررسی: پژوهش حاضر از نوع علی مقایسه‌ای و مقطعی می‌باشد. در این مطالعه با توجه به ملاک‌های ورود، ۸۰ نفر از افراد وابسته به مواد افیونی و مت‌آمفتامین از بین کلیه افراد مراجعه کننده به مرکز تولدی دوباره به صورت نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب و بر اساس متغیرهای جمعیت‌شناختی هم‌تا شدند. برای گردآوری داده‌ها، پرسشنامه دموگرافیک و پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو (فرم کوتاه) (NEO-FFI-R) مورد استفاده قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از آزمون تی مستقل تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین میانگین نمرات دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آمفتامین در حیطه روان‌رنجوری (N)، خوشایندی (A) و وظیفه‌شناسی (C) پرسشنامه شخصیتی نئو تفاوت معنادار وجود دارد ($P < 0/05$). بدین معنا که سطح روان‌رنجوری در مردان وابسته به مواد افیونی در مقایسه با مردان وابسته به مت‌آمفتامین بالاتر و سطح خوشایندی و وظیفه‌شناسی در مردان وابسته به مت‌آمفتامین در مقایسه با مردان وابسته به مواد افیونی بالاتر است. هر دو گروه به لحاظ میزان برون‌گرایی (E) و گشودگی (O) از وضعیت مشابهی برخوردار بودند ($P < 0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، بین ویژگی‌های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت‌آمفتامین تفاوت وجود دارد. بنابراین شناخت شخصیت و ویژگی‌های آن می‌تواند در پیشگیری و درمان مؤثر باشد.

کلید واژه‌ها: ویژگی‌های شخصیت، مواد افیونی، مت‌آمفتامین، وابستگی

- ۱- دانشجوی کارشناس ارشد مشاوره توانبخشی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۲- دکترای روانشناسی بالینی، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۳- دکترای تخصصی روانپزشکی، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات سوء مصرف و وابستگی به مواد، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۴- دکترای روانشناسی بالینی، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۵- کارشناس ارشد روانسنجی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دریافت مقاله: ۹۰/۸/۱۰

پذیرش مقاله: ۹۰/۱۱/۲۵

* آدرس نویسنده مسئول:

تهران، اوین، بلوار دانشجو، بن بست کودکان، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، مرکز تحقیقات سوء مصرف و وابستگی به مواد

* تلفن: ۲۲۱۸۰۰۹۵

* رایانامه:

farhoudian@uswr.ac.ir

مقدمه

وابستگی به مواد به عنوان یک مشکل جدی جهانی که سلامت عمومی هر جامعه‌ای را تهدید می‌کند، منجر به اختلالات روانی، رفتاری و شناختی زیادی در افراد می‌شود و هزینه‌های زیادی را برای جوامع در بردارد (۱). برطبق آخرین گزارش سازمان ملل در سال ۲۰۰۷، چهار درصد جمعیت جهان مصرف‌کننده مواد افیونی^۱ هستند. افیون‌ها مواد شیمیایی طبیعی‌ای هستند که دارای اثرات تخدیری می‌باشند (۲). از سوی دیگر شیشه^۲ معروف‌ترین و مهم‌ترین ماده اعتیادآور گروه مت‌آمفتامین‌ها در کشور است که متابولیسم بدن را افزایش داده و حالت نشاط به وجود می‌آورد، هوشیاری را زیاد می‌کند و حس افزایش انرژی به مصرف‌کننده می‌دهد. این ماده بسیار اعتیادآور و نسبت به دیگر آمفتامین‌ها آسیب بیشتری به فرد وارد می‌کند (۳).

ویژگی‌های شخصیتی^۳ افراد وابسته، صرفاً ناشی از مواد مخدر نیست، بلکه بسیاری از آن‌ها قبل از اعتیاد به مواد نیز دارای مشکلات روانی و شخصیتی بوده‌اند که بعد از اعتیاد این مسائل و مشکلات تشدید شده است؛ لذا مسئله این افراد تنها مواد مخدر نیست، بلکه بین وابستگی و شخصیت رابطه متقابل وجود دارد (۴). از آنجا که شخصیت نقش تعیین‌کننده‌ای بر رفتار مشهود و آشکار فرد دارد، تمرکز بر روی شناسایی ویژگی‌های شخصیتی اهمیت و نقش تعیین‌کننده‌ای در پیشگیری و درمان سوء مصرف و وابستگی به مواد دارد (۵).

در زمینه شخصیت و وابستگی به مواد پژوهش‌هایی در خارج و داخل ایران انجام شده است. از جمله اولین پژوهش‌ها در جهت شناخت ویژگی‌های شخصیتی معتادان در جامعه ایرانی می‌توان به مطالعه اخوت و همکاران اشاره کرد؛ در این مطالعه ۶۱ درصد از افراد معتاد به هروئین و ۲۰ درصد از معتادان به تریاک، ویژگی‌های شخصیتی پسیکوتیک و نوروتیک را از خود نشان دادند. نمرات معتادان در اضطراب، گرایش به افسردگی، احساس تنهایی، فقر در روابط عاطفی و احساس بی‌کفایتی به طور قابل ملاحظه‌ای بیش از گروه گواه بود (۶). در پژوهشی دیگر فیشر و همکاران (۱۹۹۸) با بهره‌گیری از آزمون ۵ عاملی شخصیت به دو ویژگی شخصیتی یعنی روان‌نژندی بالا و وظیفه‌شناسی پایین، که نقش با اهمیتی در ابتلا و عودهای مکرر بعد از درمان داشتند اشاره کرده‌اند (۷). واگنر نیز (۲۰۰۱) در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که معتادان در عامل روان‌رنجوری نمرات بالاتر و در عامل دلپذیربودن، انعطاف‌پذیری و با وجدان‌بودن نمرات پایین‌تری را کسب نمودند (۸). همچنین بخشی‌پور رودسری، و همکاران

در پژوهشی بر روی ۱۰۰ نفر از افراد (۵۰ نفر افراد معتاد و ۵۰ نفر افراد به‌هنجار) با هدف مقایسه ویژگی‌های شخصیتی، اختلال‌های شخصیت و راهبردهای مقابله‌ای به این نتیجه دست یافتند که معتادان در مقایسه با گروه به‌هنجار در بعد شخصیتی روان‌رنجورخویی نمره بالاتر و در ابعاد شخصیتی دلپذیربودن، انعطاف‌پذیری و با وجدان‌بودن نمره پایین‌تری کسب نمودند. ولی در بعد برونگرایی بین دو گروه تفاوت معناداری دیده نشد (۹). با توجه به آنچه که در بالا به آن اشاره شد در سبب‌شناسی وابستگی به مواد، ویژگی‌های شخصیت یک عامل اساسی است؛ از طرف دیگر ممکن است ابعاد مختلف شخصیت نقش‌های متفاوتی در گرایش افراد معتاد به انواع مختلف مواد داشته باشد؛ لذا پژوهشی که در آن معتادان با گروه خودشان مقایسه شده باشند، یافت نشد. با توجه به تفاوت تأثیر و تظاهرات روانشناختی مواد محرک و مخدر، پژوهش حاضر بر آن است تا بدانند ویژگی‌های شخصیتی افرادی که با مواد محرک و مواد افیونی درگیر هستند با هم متفاوت است یا خیر؟ این پژوهش با هدف مقایسه ویژگی شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت‌آمفتامین با استفاده از پرسشنامه شخصیتی نئو (NEO) انجام گرفته است.

روش بررسی

پژوهش حاضر از نوع پس‌رویدادی (علی - مقایسه‌ای) است. جامعه آماری پژوهش کلیه مردان وابسته به مواد افیونی و مت‌آمفتامین مرکز تولدی دوباره شهر تهران بود. نمونه مورد مطالعه از میان افراد مراجعه‌کننده به کمپ‌های ترک اعتیاد که تقریباً دو هفته از اقامت آن‌ها در کمپ می‌گذشت انتخاب گردید. ملاک‌های ورود عبارت بودند از: وابستگی به مواد افیونی (هروئین و کراک) و وابستگی به مت‌آمفتامین (شیشه) در ۶ ماه اخیر، داشتن سابقه وابستگی به مواد افیونی قبل از این ۶ ماه، قرار داشتن در رده سنی ۲۰ تا ۴۹ سال و داشتن سواد خواندن و نوشتن. نمونه‌ها به صورت نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب و براساس ویژگی‌های جمعیت شناختی هم‌تا گردیدند. پرسشنامه در اختیار ۱۲۰ نفر که حائز شرایط ورود به مطالعه بودند قرار داده شد که در نهایت ۴۰ پرسشنامه به دلیل عدم پاسخ‌گویی به بعضی از سئوالات و ناقص بودن اطلاعات، مخدوش در نظر گرفته شد؛ ۸۰ پرسشنامه باقیمانده که ۴۰ پرسشنامه مربوط به مردان و ۴۰ پرسشنامه به مواد افیونی و ۴۰ پرسشنامه مربوط به مردان وابسته به مت‌آمفتامین بود مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه دموگرافیک و

همزمان بین فرم کوتاه و بلند پرسشنامه بین ۴۱٪ و ۷۵٪ به دست آمد. در این پژوهش کیماهر برای بررسی پایایی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی از روش بازآزمایی استفاده نمود که ضریب همبستگی بین دو اجرای آزمون برای عامل‌های پرسشنامه بین ۶۵٪ و ۸۶٪ بدست آمد. ضریب همسانی درونی این پرسشنامه با آلفای کرونباخ بین ۵۴٪ و ۷۹٪ به دست آمد (۱۲).

در این پژوهش افراد برای شرکت کردن یا نکردن از اختیار کامل برخوردار بوده و از آنها رضایت‌نامه گرفته شد. به منظور حفظ محرمانگی، به هر آزمون یک کد عددی اختصاص یافت.

یافته‌ها

پس از گردآوری و استخراج داده‌ها، ویژگی‌های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت‌آفتمین محاسبه و مقایسه گردید. ویژگی‌های دموگرافیک نمونه مورد مطالعه در جدول (۱ و ۲) آورده شده که مطابق این جداول بین دو گروه تفاوت معناداری وجود ندارد. برای سنجش این مسأله که معنادار در کدام یک از ابعاد شخصیتی با هم متفاوتند، از آزمون تی مستقل استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول (۳) نمایش داده شده است.

همانگونه که در جدول (۳) شاهد هستیم بین میانگین نمرات دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آفتمین در حیطه روان رنجوری تفاوت معنادار وجود دارد ($P=0/037$) از طرف دیگر بین میانگین نمرات دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آفتمین به لحاظ میزان برونگرایی ($P=0/154$) و گشودگی ($P=0/163$) تفاوت معناداری وجود نداشت. همچنین براساس نتایج جدول (۳) بین میانگین نمرات دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آفتمین در حیطه خوشایندی ($P=0/037$) و وظیفه‌شناسی ($P<0/001$) تفاوت معنادار وجود دارد.

پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو فرم کوتاه NEO-FFI بود. پرسشنامه نئو توسط کاستا و مک‌کری ساخته شده و دارای ۵ عامل یا شاخص اصلی است و هر شاخص دارای ۶ مقیاس است (۱۰). روایی سازه این پرسشنامه توسط ازخوش و عسگری با حجم نمونه ۱۹۶۳ آزمودنی در تهران انجام شد. نتایج تحلیل عاملی برای تعیین روایی پرسشنامه نشان داد که عامل روان رنجورخویی و با وجدان بودن (با ۱۲ گویه اصلی) از روایی عاملی مناسبی برخوردار بوده و ضریب همگونی روانی آنها به ترتیب برابر با ۷۱٪ و ۷۸٪ است؛ روایی عامل عامل برونگرایی با حذف ۳ گویه، عامل باز بودن نسبت به تجربه و عامل مقبولیت هر کدام بعد از حذف ۶ گویه، تأیید شد. ضرایب همگونی این سه عامل به ترتیب برابر با ۰/۷۶۲، ۰/۵۷۲ و ۰/۵۵۴ به دست آمد. ضرایب بازآزمایی عامل‌ها نیز با فاصله یک ماه به ترتیب برابر با ۰/۶۲، ۰/۶۶، ۰/۸۱، ۰/۶۹ و ۰/۷۳ به دست آمد. همبستگی بین پنج عامل شخصیت با مقیاس‌های برونگرایی و روانجورخویی پرسشنامه شخصیتی آیزنک (۱۹۶۴) و مقیاس‌های ادواری خویی، خلق استوار، برونگرایی و روانجورخویی پرسشنامه ۱۶ عاملی کنترل از لحاظ آماری معنادار بود و روایی همگرایی عامل‌ها را تأیید کرد. این مقیاس در طیف چهار درجه‌ای لیکرت، پنج عامل اصلی روان رنجورخویی^۱، برونگرایی^۲، باز بودن نسبت به تجربه^۳، مقبولیت^۴ و با وجدان بودن^۵ را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری این پرسشنامه با روش لیکرت انجام می‌شود، بدین طریق که برای هر صفت دامنه‌ای از نمرات ۱ تا ۴ در نظر گرفته می‌شود؛ بدین ترتیب که ۱=کاملاً مخالفم، ۲=نسبتاً مخالفم، ۳=نسبتاً موافقم و ۴=کاملاً موافقم آمده است (۱۱).

کیماهر فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی NEO-FFI را بر روی نمونه‌ای با حجم ۳۸۰ نفر از دانشجویان دانشکده علوم انسانی دانشگاه تهران اعتباریابی کرد. ضریب همبستگی حاصل از روایی

جدول ۱- مقایسه متغیرهای دموگرافیک دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آفتمین

مردان وابسته به مت‌آفتمین		مردان وابسته به مواد افیونی		متغیرهای دموگرافیک	
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		
۴۲/۵	۱۷	۳۷/۵	۱۵	مجرد	تاهل
۵۲/۵	۲۱	۵۲/۵	۲۱	متارکه	
۵	۲	۱۰	۴	شاغل	شغل
۸۵	۳۴	۹۰	۳۶	بیکار	
۱۵	۶	۱۰	۴	ابتدایی	
۲۲/۵	۹	۱۲/۵	۵	راهنمایی و دبیرستان	تحصیلات
۴۷/۵	۱۹	۸۲/۵	۳۳	دیپلم و بالاتر	
۳۰	۱۲	۵	۲		

جدول ۲- مقایسه میانگین سنی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آفتمین

مقدار احتمال	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گروه
۰/۲۰۴	۷/۵	۳۶/۴	۴۰	مردان وابسته به مواد افیونی
	۷	۳۴/۴	۴۰	مردان وابسته به مت‌آفتمین

جدول ۳- مقایسه میانگین نمرات ویژگی‌های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت‌آفتمین

مقدار احتمال	انحراف معیار	میانگین	گروه‌ها	مؤلفه‌های شخصیتی
۰/۰۳۷	۴/۱۵	۳۱/۷	مردان وابسته به مواد افیونی	روان رنجوری (N)
	۳/۵۴	۲۹/۹	مردان وابسته به مت‌آفتمین	
۰/۱۵۴	۳/۶۶	۲۵/۶	مردان وابسته به مواد افیونی	برونگرایی (E)
	۲/۶۲	۲۶/۶	مردان وابسته به مت‌آفتمین	
۰/۱۶۳	۲/۴۱	۱۷/۷	مردان وابسته به مواد افیونی	گشودگی (O)
	۲/۳۵	۱۸/۴	مردان وابسته به مت‌آفتمین	
۰/۰۳۷	۲/۹	۱۷/۲	مردان وابسته به مواد افیونی	خوشایندی (A)
	۲/۷۹	۱۸/۶	مردان وابسته به مت‌آفتمین	
۰/۰۰۰	۴/۵	۳۲/۵	مردان وابسته به مواد افیونی	وظیفه شناسی (C)
	۳/۶۸	۳۸/۶	مردان وابسته به مت‌آفتمین	

حالی که مواد مخدر در ابتدا احساس رخوت و آرامش می‌دهند. شاید به این دلیل است که افرادی که حالات عصبی بیشتری را تجربه می‌کنند تمایل به مصرف مواد افیونی دارند. در بعد برونگرایی بین دو گروه تفاوت معناداری وجود نداشت. البته در مطالعات دیگر نیز در مورد تمایل به مصرف مواد و برونگرایی هم یافته ثابتی وجود نداشت. در پژوهشی که توسط مک‌کرومیک و همکاران (۱۹۹۸)، انجام گرفت بین عامل برونگرایی و سوءمصرف مواد رابطه مثبت به دست آمد (۱۳). از طرف دیگر افراد درونگرا به دلیل داشتن کم‌تحریکی، کم‌حرفی و گوشه‌گیری احتمال کشیده شدن به سمت مواد در آن‌ها وجود دارد. نتایج تحقیق کلونینگر و مک اندرو (۱۹۸۷) نشان داد آزمودنی‌هایی که به شدت درونگرا یا برونگرا هستند بیشتر در معرض خطر اعتیاد قرار دارند. به نظر می‌رسد برونگرایی معیار تعیین‌کننده‌ای برای گرایش به مصرف مواد نباشد و مطالعه ما هم نشان نداد که میزان برونگرایی در انتخاب نوع ماده تأثیر معناداری داشته باشد، به هر صورت نیاز به پژوهش‌های بیشتری در این زمینه وجود دارد. در بعد گشودگی، نتایج حاکی از این است که دو گروه تفاوت معناداری ندارند؛ این یافته در پژوهش واگنر (۲۰۰۱) نیز نشان داده شده است. افراد گشوده دارای ویژگی‌هایی چون خلاقیت، تنوع‌طلبی، کنجکاوای ذهنی،

بحث

هدف از پژوهش حاضر مقایسه ویژگی‌های شخصیتی دو گروه مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آفتمین با استفاده از آزمون شخصیتی نئو بود. نتایج این پژوهش نشان داد که بین ویژگی شخصیتی دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد. میزان روان‌رنجوری در مردان وابسته به مواد افیونی در مقایسه با مردان وابسته به مت‌آفتمین بالاتر است. مک‌کرومیک و همکاران (۱۹۹۸) مقیاس روان‌رنجوری را به عنوان عامل اصلی گرایش به مواد مخدر ذکر کردند (۱۳). در تحقیقی دیگر واتسون و کلارک (۱۹۹۲) نشان دادند که افراد روان‌رنجور به دلیل ارزیابی شناختی غلط به خود فرصت فکر کردن و مرور مسئله را نمی‌دهند و موقعیت را درست درک نمی‌کنند و به دلیل ارزیابی‌های اشتباه، این افراد غالب اوقات مضطرب، نگران، پرخاشگر، افسرده، شتاب‌زده و آسیب‌پذیر هستند. افراد روان‌رنجور خو عاطفه منفی را بیشتر تجربه می‌کنند، گرایش بیشتری به عدم ثبات تجربه هیجانی دارند و اوقات بیشتری را در حالت عصبانیت و ناراحتی به سر می‌برند. معمولاً مضطرب، بدبین، افسرده و مخصوصاً تکانشی بوده و برای کاهش اضطراب و نجات یافتن از فشارهای محیطی به مصرف مواد مخدر متوسل می‌شوند (۱۴). مواد محرک از جمله مت‌آفتمین موجب تحریک‌پذیری بیشتری می‌شود، در

موفقیت اجتماعی ارتباط دارد بنابراین افرادی که در عامل فوق نمرات پایین کسب می‌کنند، شکست‌های اقتصادی و ناکامی‌های زیادی را تجربه می‌کنند و به دلیل عدم دستیابی به آمل و آرزوهای‌شان و به منظور فرار از واقعیت‌ها به جای پیدا کردن راه حل منطقی برای مشکلات‌شان، ذهن و فکر خود را در اختیار مواد مخدر قرار می‌دهند تا بدین ترتیب به آرامش فکری رسیده و زندگی برای آن‌ها قابل تحمل‌تر باشد (۱۶). شاید بتوان این یافته را این طور توجیه نمود که افرادی که وظیفه‌شناسی بالاتری دارند از رخوت و اعتیاد خود به مواد مخدر ناراضی‌تری بیشتری داشته و با این نگرش غلط که مت‌آفتماین به عنوان یک ماده بدون اعتیاد که موجب افزایش انرژی و تمرکز آن‌ها خواهد شد می‌توانند ماده مخدر قبلی را ترک و مسئولیت بیشتری را برعهده بگیرند. در هر صورت برای بیان دقیق‌تر این موضوع باید پژوهشی دقیق‌تر در مورد انگیزه تغییر ماده مخدر به محرک با خصوصیات شخصیتی صورت گیرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به اینکه ویژگی‌های شخصیتی دو گروه معتاد به مواد مخدر و مواد محرک (مت‌آفتماین) در ۳ بعد از ۵ بعد شخصیتی مطرح در پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو (ابعاد روان رنجوری، خوشایندی و وظیفه‌شناسی) از لحاظ آماری متفاوت بود این فرضیه که خصوصیات شخصیتی می‌تواند انگیزه نوع ماده باشد، تأیید شد. هر چند این مطالعه نیاز به تکمیل با پژوهش‌های دیگر با اهداف اختصاصی‌تر دارد. اما یافته‌های آن می‌تواند در پیشگیری از مصرف مواد و تغییر مواد به مواد سنگین‌تر مورد استفاده قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

از تمامی افراد وابسته به مواد که در این پژوهش شرکت نمودند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

انعطاف‌پذیری نسبت به تجارب، درک عمیق از موقعیت هیجانی و پذیرش عقاید جدید هستند (۸). با توجه به نتیجه به دست آمده شاید بتوان گفت که هر دو گروه افراد وابسته به مواد افیونی و مت‌آفتماین از نظر گشوده بودن و گرایش به مواد و تجارب جدید وضعیت یکسانی داشته‌اند.

در بعد خوشایندی نمرات مردان وابسته به مت‌آفتماین در مقایسه با مردان وابسته به مواد افیونی بالاتر است. افراد خوشایند دارای ویژگی‌هایی چون حس همکاری، تعاون، تواضع، نوع‌دوستی، دینداری، صبوری، قناعت، صرفه‌جویی و رک‌گویی می‌باشند و با دیگران احساس همدردی کرده و مشتاقند که به آنان کمک کنند. آن‌ها بر این باورند که دیگران نیز متقابلاً به او کمک خواهند کرد. در مقابل فرد غیرخوشایند ستیزه‌جو، خودمدار و شکاک نسبت به دیگران بوده و بسیار رقابت‌جوست. البته هیچ یک از دو قطب انتهایی این عامل لزوماً مطلوب نیست و الزاماً هیچ یک به سلامت روانی افراد کمک نمی‌کند. در زمینه اعتیاد شاید آن را بتوان این گونه تبیین کرد که افرادی که با جماعت هم‌رنگی بیشتری می‌کنند و هیچ اختیاری از خود ندارند، احتمال آن که در برابر پیشنهاد دوستان برای مصرف مواد مقاومت کنند بسیار اندک است. در آزمودنی‌های که سابقه مواد افیونی داشتند، عده‌ای روی ماده باقی ماندند و عده‌ای تغییر ماده دادند؛ شاید این تغییر ماده با خصوصیات ذکر شده قابل توجیه باشد، یعنی احتمالاً فرد به دلیل ویژگی خوشایندی بالا، پیشنهاد مصرف ماده جدید را زودتر پذیرفته و بر روی آن باقی مانده است.

در بعد وظیفه‌شناسی، نتایج نشان می‌دهد که میزان وظیفه‌شناسی در مردان وابسته به مت‌آفتماین در مقایسه با مردان وابسته به مواد افیونی بالاتر است. این یافته در مطالعات مک‌کرومیک، داود، کویپرک و زگارار، (۱۹۹۸)، باتلندر و سویکا (۲۰۰۵) نشان داده شده که معتادان در بعد وظیفه‌شناسی نمرات پایین‌تری را نسبت به گروه کنترل خود به دست آوردند. به این معنی که افراد معتاد وظیفه‌شناسی کمتری از خود نشان می‌دهند (۱۰، ۱۳). طبق نظر مک‌کری و کوستا (۱۹۹۶) این عامل با پیشرفت و

منابع:

- Ball SA. Big Five, alternative five, and seven personality dimensions: Validity in substance-dependent patients. 2002; 9(1): 84-102.
- Mokri A. Brief overview of the status of drug abuse in Iran. Arch Iranian Med. 2002; 5(3): 184-190.
- Zakariyae M. Strategic report; [Analysis of the consumption of psychotropic substances, and chemical industries in the country (Persian)]. The Anti-Drug Secretariat Expediency. (2009); 73.
- Ketabi S, Maher F, Borjali A. [Personality profiles of drug addicts Using the two systems Personality the Eysenck Personality and Klvnynjr (Persian)]. Journal of Addiction Scholarships. (2008); 2(7).
- Sepehrmanesh Z, Ahmadvand A, Ghoreyshi FS, Mousavi GA. [Personality traits of IV drug abusers of Kashan prison in 2006 (Persian)]. KAUMS Journal (FEYZ). 2008; 12(1): 69-75.
- Heidaripahlavian A, Amirzargar M, Farhadinasab E, & Mahjob H. [A comparative study of personality characteristics with non-addicted drug addicts living in Hamedan (Persian)]. Scientific Journal of Hamadan University of Medical Sciences and Health Services. (2003); 10(2)
- Fisher LA, Elias JW, Ritz K. Predicting relapse to substance abuse as a function of personality dimensions. Alcoholism: Clinical and Experimental Research. 1998; 22(5): 1041-7.
- Wagner M.k. Behavioral characteristics related to substance abuse. An exits, sensitivity. Journal of addictive behaviors. (2001); 230-242.

- 9- Bakhshipour Roodsari A, Mahmood Alilou M, Irani S. [The Comparison of Personality Traits, Personality Disorders, and Problem-solving Strategies in Self-introduced Addicts and Normal Population (Persian)]. Iranian journal of psychiatry and clinical psychology. 2008;14(3):289-97.
- 10- Costap.t.jr, & McCrae R.R. Revised NEO personality inventory (NEO-PI-R) and NEO five-factor inventory (NEO-FFI) professional manual. NEO-PI-R & NEO-FFI. Psychological assessment resources. Personality and individual differences. (1992); 36, 587-596.
- 11- Azkhosh M, Asgari A. [The standard five-factor personality questionnaire NEO (short form) in the adult population of Tehran (Persian)]. niversity of Social Welfare and Rehabilitation Sciences Research projects. (2009); 2-3.
- 12- Kiyamehr J. [NEO-FFI Five Factor Inventory short form of standardization and its factor structure between the students at Tehran University Faculty of Humanities(Persian)]. Tabatabai University. Thesis MA. (2002).48-51.
- 13- McCormick RA, Dowd ET, Quirk S, Zegarra JH. The relationship of NEO-PI performance to coping styles, patterns of use, and triggers for use among substance abusers. Addictive Behaviors. 1998;23(4):497-507.
- 14- Watson D & Clark L. On traits and temperament: general and specific factors of emotion experience and their relation to the five factor. journal of personality. (1992); 64, pp: 735-774.
- 15- Bottlender M, Soyka M. Impact of different personality dimensions (NEO Five-Factor Inventory) on the outcome of alcohol-dependent patients 6 and 12 months after treatment. Psychiatry research. 2005;136(1):61-7.
- 16- Wiggins JS. The five-factor model of personality: theoretical perspectives. Guilford Press; 1996, pp:79-85.

The Comparison of Personality Traits of Two Groups of Men Who Are Dependent to Opiates or Methamphetamine

Arab A. (M.Sc.)¹, Azkhosh M. (Ph.D.)², * Farhoudian A. (M.D.)³, Dolatshahee B. (Ph.D.)⁴, Farzi M. (M.Sc.)⁵

Receive date: 1/11/2011

Accept date: 14/2/2012

- 1- M.Sc. student of rehabilitation counseling, university of social welfare & rehabilitation sciences
- 2- Ph.D. of clinical psychology, Academic Member of university of social welfare & rehabilitation sciences
- 3- Psychiatrist, Assistant Professor of Substance Abuse and Dependence Research Center, University of Social Welfare & Rehabilitation Sciences
- 4- Ph.D. of clinical psychology, Academic Member of University of Social Welfare & Rehabilitation Sciences
- 5- M.Sc. Psychometric, Statistics Advisor. University Of Social Welfare & Rehabilitation Sciences

***Correspondent Author Address:**
Substance Abuse and Dependence Research Center, University of Social Welfare & Rehabilitation Sciences, Koodakyar St., Daneshjoo Blv., Evin, Tehran, Iran.

*Tel: +98 21 22180095

*E-mail: farhoudian@uswr.ac.ir

Abstract

Objective: This study is carried out in order to compare the personality traits between the men who were dependent to Opiates and methamphetamines.

Materials & Methods: This is a causal-comparative and Cross-sectional study. Eighty opiates or methamphetamine dependent persons referring to a rebirth center were recruited based on a judgmental sampling and were matched on demographic variables. For data collection, demographic and the NEO Personality traits questionnaires were used. The data collected were analyzed using t-test.

Results: Results showed that there was a significant difference between the mean scores of Neuroticism (N), Agreeableness (A) and conscientiousness (C) ($P < 0.05$) in NEO Personality Inventory between two groups of men dependent to opiates or methamphetamine; the level of Neuroticism in Opioid dependence was lower and level of Agreeableness and conscientiousness was higher in methamphetamine-dependent. Both groups had the similar status in terms of Extraversion and Openness to experience ($P > 0.05$).

Conclusion: According to these research findings, there are significant differences between men's personality traits dependent to opiates and methamphetamine. This might be useful for prevention and screening individuals at risk and applying the type of therapy according to clients' personality.

Keywords: Personality Traits, Opiates, methamphetamine, dependence